

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Проведено ідентифікацію поняття «ресурсний потенціал підприємства». На основі аналізу літературних джерел узагальнено визначення цього поняття. Визначено, що процес становлення ресурсного потенціалу полягає у визначенні наявних ресурсів, їх упорядкуванні та створенні організаційних механізмів для ефективного використання. Доведено, що ефективне управління ресурсним потенціалом передбачає його оптимізацію, що потребує чіткої структуризації та кількісного вимірювання як окремих складових, так і системи в цілому.

Ключові слова: ресурси, ресурсний потенціал, управління ресурсним потенціалом, фінансові результати, доходи, конкурентоспроможність підприємства.

RESOURCE POTENTIAL MANAGEMENT AS A KEY ELEMENT OF THE INCOME MANAGEMENT SYSTEM

Vinnitsia National Technical University

Abstract. The concept of "enterprise resource potential" has been identified. Based on the analysis of literary sources, the definition of this concept has been generalized. It has been determined that the process of resource potential formation consists in determining available resources, their organization and creation of organizational mechanisms for effective use. It has been determined that effective resource potential management involves its optimization, which requires clear structuring and quantitative measurement of both individual components and the system as a whole.

Key words: resources, resource potential, resource potential management, financial results, income, competitiveness of the enterprise.

Вступ

У сучасних умовах функціонування виробничих підприємств у системі ринкових відносин особливого значення набуває питання ефективного управління їх діяльністю. Високий рівень конкуренції та невизначеність ринкової кон'юнктури зумовлюють необхідність забезпечення стійкого становища підприємства, що потребує вирішення низки складних завдань. Найважливішим серед них є максимально повне використання наявного потенціалу та формування здатності швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Досягнення високих кінцевих результатів, економічне зростання та ефективність розвитку підприємства значною мірою визначаються рівнем використання його ресурсного потенціалу. Управління ресурсами як ключовими чинниками виробництва виступає одним із найважливіших напрямів управління багатогранною діяльністю підприємства. Ресурси, будучи основними джерелами та передумовами створення економічних благ, забезпечують вирішення стратегічних і тактичних завдань розвитку.

Мета роботи полягає в систематизації та класифікації підходів до ідентифікації місця управління ресурсним потенціалом в системі управління доходами підприємства

Результати дослідження

Слід зазначити, що інтерес науковців до ресурсів як економічної категорії простежується протягом тривалого часу. Водночас особливого значення ця проблематика набуває з початку 1990-х років, коли активно розвивається теорія стратегічного управління та формується так званий «ресурсний підхід» до управління підприємством. Логічним продовженням еволюції наукових поглядів стала поява наприкінці

XX століття теорії потенціалу підприємства, яка ґрунтується на оцінці ресурсних можливостей господарюючого суб'єкта для досягнення визначених цілей. У цьому контексті доцільним є уточнення сутності поняття «ресурсний потенціал».

У табл. 1 проведено узагальнення трактування поняття «ресурсний потенціал підприємства»

Таблиця 1 – Трактування терміну «ресурсний потенціал підприємства»

Автор	Трактування поняття «ресурсний потенціал підприємства»
Гладій М.В.[1]	Ресурсний потенціал є сукупною продуктивністю промислових і природних засобів виробництва, а також трудових ресурсів, відображених показниками валової продукції на одиницю площі. Ці компоненти формують територіально-компонентну структуру кожного регіону.
Мойса М.Я. [2]	Ресурсний потенціал включає земельні, матеріальні, трудові, фінансові ресурси та економічний інтерес, які є необхідними для здійснення аграрного виробництва.
Протопопов В.О. [3]	Ресурсний потенціал підприємства являє собою сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових та фінансових ресурсів, а також здатність робітників ефективно застосовувати ці ресурси для виконання місії підприємства та досягнення його поточних і стратегічних цілей.
Епштейн Д.Б. [4]	Ресурсний потенціал — це можливість об'єкта виробити певну кількість продукції, зумовлена наявними ресурсами та їх нормативною віддачею в конкретних природно кліматичних умовах.
Довгаль Н.С. [5]	Ресурсний потенціал підприємства — це сукупність наявних ресурсів і здатність працівників та менеджерів ефективно їх використовувати для виробництва товарів або послуг з метою отримання максимального прибутку. Він включає не тільки існуючу систему ресурсів, але й нові альтернативні ресурси та їхні джерела, враховуючи економічну доцільність і досягнення науково-технічного прогресу.
Токмакова І.В.[6]	Ресурсний потенціал являє собою систему взаємопов'язаних ресурсів, що використовуються комплексно. Це передбачає обов'язкову взаємодоповнюваність окремих ресурсів у процесі виробництва. Збільшення одного ресурсу в системі передбачає одночасне збільшення інших ресурсів.

Як видно з табл. 1 ресурсний потенціал підприємства слід розглядати як інтегровану систему взаємопов'язаних ресурсів із визначеним кількісним та якісним складом і оптимальним співвідношенням елементів. Це сукупність можливостей, які можуть бути реалізовані в конкретних умовах або у визначений період часу для досягнення стратегічних і тактичних цілей, а також забезпечення економічного, соціального та екологічного ефектів.

Таким чином, ресурси доцільно аналізувати не ізольовано, а як єдину систему взаємопов'язаних компонентів. При цьому важливо враховувати не лише економічні результати їх використання, але й соціальні та екологічні наслідки, що формуються у процесі діяльності підприємства. [7].

Управління ресурсним потенціалом охоплює процес його формування, а також раціональне й результативне використання відповідно до визначених цілей та окреслених критеріїв. Кожне

підприємство самостійно вибудовує власний ресурсний потенціал, що забезпечує йому можливість створювати специфічні характеристики та окреслювати напрями майбутнього розвитку.

Як наголошує В. Ю. Горбоконь [8], ресурсний потенціал починає формуватися від моменту заснування підприємства. Сам процес його становлення полягає у визначенні наявних ресурсів, їх упорядкуванні та створенні організаційних механізмів для ефективного використання. Автор підкреслює, що при формуванні ресурсного потенціалу необхідно враховувати такі засадничі принципи:

- ресурсний потенціал являє собою систему взаємопов'язаних елементів;
- він є динамічним утворенням, що не може бути сформоване простим механічним поєднанням складових;
- у процесі його формування діє принцип синергії;
- елементи потенціалу повинні функціонувати одночасно та у взаємодії, що потребує оптимальної структури;
- складові мають відповідати характеристикам продукції чи послуг, які виробляє підприємство.

Висновки

У процесі формування ресурсного потенціалу важливо враховувати не лише наявні ресурси, а й можливі резерви його розширення, які можуть бути задіяні у разі потреби. Ефективне управління ресурсним потенціалом передбачає його оптимізацію, що потребує чіткої структуризації та кількісного вимірювання як окремих складових, так і системи в цілому. Недостатнє розуміння обсягів ресурсного потенціалу та його невикористаних резервів здатне спричинити необґрунтоване нарощування ресурсів. Це, у свою чергу, може призвести до їх надмірного накопичення, що потребує додаткових витрат на утримання та зберігання, а також знижує можливості більш раціонального використання засобів і предметів праці. В умовах економічної нестабільності такі явища є особливо небезпечними, адже для більшості підприємств першочерговим завданням стає забезпечення виживання, а не нарощування масштабів діяльності [9].

Таким чином, ресурсний потенціал підприємства охоплює сукупність усіх наявних у його розпорядженні ресурсів, а також компетентність персоналу щодо їх ефективного використання у виробництві товарів і послуг з метою отримання максимального прибутку. Це поняття не означає використання всього обсягу конкретного ресурсу, а лише тієї його частини, яка реально залучена у виробничий процес з урахуванням економічної доцільності та рівня науково-технічного розвитку. До складу ресурсного потенціалу входять як уже наявні ресурси, так і нові, альтернативні їх джерела

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гладій М. В. Використання виробничо-ресурсного потенціалу аграрного сектора економіки України (питання теорії, методології і практики): монографія. Львів: ІРД НАН України. 2018. 294 с.
2. Мойса М. Я. Ресурсний потенціал аграрних підприємств та економічний механізм його раціонального використання. *Економіка АПК*. 2018. № 2. С. 38 – 43.
3. Протопопов В. О. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: ЦУЛ. 2022. 220 с.
4. Епштейн Д. Б. Ресурсний потенціал і ефективність сільгоспідприємств. *АПК: Економіка, управління*. 2018. № 1. С. 57 – 61.
5. Довгаль Н. С. Ресурсний потенціал підприємства: теоретичні основи. *Науково-технічна інформація*. 2019. № 1. С. 42 – 45.
6. Токмакова І. В. Ресурсний потенціал залізничного транспорту як базис стійкого зростання. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. № 45. С. 123 – 126.
7. Причепя І.В., Вовк Т.М. Ресурсний потенціал: сутність та роль у забезпеченні стійкого функціонування машинобудівних підприємств за умов кризи. *Молодь в науці : дослідження, проблеми, перспективи : 2021 : матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих науковців*. Вінниця, 2021. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/33922/86603.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.
8. Горбоконь В.Ю. Формування ресурсного потенціалу автотранспортних підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 182–191, с. 184
9. Ващенко О.П. Сутність та класифікація ресурсів підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. № 2 (28), 2019. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2157/2057> (дата звернення: 27.11.2025)

Сметанюк Олена Анатоліївна - доцент, к. е. н., доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет; smetaniuk@vntu.edu.ua

Руденька Дар'я Станіславівна - здобувач групи МЗД-24м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет; dasharudenska2003@gmail.com

Попов Валерій Олександрович – здобувач групи МЗД-24м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет.

Smetaniuk Olena - Associate Professor, PhD, Associate Professor on Department of Management, Marketing, and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Rudenska Darya - student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Popov Valeriy - student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.